

فهرست مطالب

- ۷..... یادداشت ■
۹..... مقدمه ■

بخش نخست

بحران اقتصادی و جنبش‌های اعتراضی در آمریکا و اروپا (۱۵)

- ۱۹..... آمریکا: بحران، شورش، سرکوب
۲۹..... بحران اقتصادی و مبارزات طبقاتی در اروپا
۳۱..... اسپانیا: بحران و جنبش انقلابی
۴۱..... انگلستان: بحران اقتصادی و مبارزات طبقاتی
۵۳..... یونان: بحران، جنبش اجتماعی و تحول سیاسی

بخش دوم

بحران اقتصادی و فروپاشی سیاسی در شمال آفریقا (۶۳)

- ۶۵..... مقدمه: تأثیر بحران مالی و اقتصادی جهانی بر کشورهای عرب
۷۱..... تونس: از بحران تا فروپاشی دولت
۷۹..... مصر: بحران و فروپاشی دولت
۹۱..... لیبی: بحران، جنگ داخلی و فروپاشی
۱۰۳..... مراکش: بحران و ماندگاری سیاسی

- ۱۱۱..... پایان سخن
۱۱۲..... زیرنویس‌ها
۱۱۸..... نمایه ■

بحران مالی و اقتصادی بزرگی که از دسامبر ۲۰۰۷ در آمریکا آغاز شد و از طریق بازارهای جهانی به اروپا و دیگر مناطق جهان سرایت کرد و به بحرانی جهانی تبدیل شد، به دنبال خود موجی از اعتراضات و مبارزات اجتماعی و طبقاتی به همراه آورد. در آمریکا و اروپا جنبش‌های اجتماعی و طبقاتی بی‌سابقه‌ای از پایین بر ضد سلطه بانکداران و سرمایه‌داران بردستگاه حکومت آغاز شد. این موج مبارزات اجتماعی و طبقاتی از پایین، واکنش‌ها و مبارزات طبقاتی از بالا، در قالب سیاست‌های مالی و اقتصادی دولت‌ها را به همراه آورد. حجم جنبش‌های اعتراضی و سطح مبارزات اجتماعی و سیاسی در کشورهای مختلف متفاوت بود، اما روی هم رفته دولت‌ها توانستند با حفظ وحدت در درون طبقات بالا و با سرکوب جنبش‌های اعتراضی به شیوه‌های پیچیده، نظام اقتصادی و سیاسی را با اندک دگرگونی حفظ کنند.

در برخی از کشورها حجم جنبش اعتراضی چشمگیر نبود. در برخی دیگر با وجود حجم گسترده و مهیب جنبش اعتراضی در شرایط بحران اقتصادی و اجتماعی، ساختارهای قدرت دولتی با بحران عمیق مشروعیت و کارایی و سلطه و وحدت طبقه حاکم رودررو نشدند و در نتیجه جنبش اعتراضی مجال و فرصت لازم برای سازماندهی به خواست‌های عمومی را پیدا نکرد. «اپوزیسیون» در مفهوم ساختاری و انقلابی تنها در رژیم‌های اقتدارطلب پدید می‌آید. در دموکراسی‌ها نظام سیاسی به شیوه‌ای برپا شده است که امکان ساختاری پیدایش اپوزیسیون ضد نظام را منتفی می‌سازد و تنها به مخالفان درونی و محدود و حزبی مجال عمل می‌دهد. وجود جامعه